

GÖRECE'DE NAZAR BONCUĞU¹

Elçin AKÇORA*

Özet

Geleneksel nazar boncuğunun hammaddesi camdır. Camın tarihi çok eski devirlere uzanır. Sümer yerleşimlerinde ele geçen M.Ö. 3000-2500 yıllara tarihlenen nazar boncukları tarih içindeki camın en eski örneklerini oluşturmaktadır. Tarih boyunca günlük kullanım eşyaları ve süslenme amaçlı olarak üretilen bu sanat/zanaat objeleri, binlerce yıllık süreç içerisinde kullanılan yöntemlerden, yapılan üretimlere kadar çeşitli değişimlere uğramıştır. Bununla birlikte insanların kötü düşünce veya etkilerden sakınmak, korunmak amacıyla bir takı veya tılsım olarak kullandıkları nazarlıklar çeşitli organik maddelerden ve camdan üretilmiştir. Günümüzde nazarlık olarak adlandırılan cam boncuklar ülkemizde ve orta doğu ülkelerinde halen daha eski kültürel inanışların bir devamı olarak çeşitli şekillerde kullanılmaktadır. Günümüzde bu geleneği yaşatan boncuk ustalarının kökeni, 19. Yüzyılın sonlarında Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılmaya başlamasıyla, İzmir ve çevresine yerleşen Arap asıllı Cam ustalarına dayanmaktadır. İzmir'de geleneksel yöntemlerle nazar boncuğu yapımı Boncuk köyü olarak da bilinen Görece'de sürdürülmektedir. Üretimde çam odunu ile ısıtılan fırınlarda, fırın içi sıcaklığın 800-900 dereceyi bulduğu ocaklarda fabrikaların hurda camlarından, çöpe atılan çeşitli cam eşyalarının kırıklarından nazar boncuğu yapımı devam etmektedir. Boncuk ustaları boncukları yaparken sıklıkla camların orijinal renklerini kullanmaktadırlar. Yeşil şarap şişeleri yeşil boncukların, koyu kahverengi bira şişeleri koyu kahverengi boncukların içine eritilmektedir. Kullanılan aletler boncuk ustalarının kendisi tarafından yapılmaktadır.

Bu bildiride İzmir Görece'de yapılan nazar boncuğu üretimi ve bu üretimde kullanılan malzemeler ile Göreceli boncuk ustası Rasim Altmışkara'nın boncuk yapım atölyesi hakkında bilgi verilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Görece, Cam Sanatı, Nazar İnanç, Nazar Boncuğu*

---

¹ Bu makale 15-18 Kasım 2012 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen I. Uluslararası Yöresel Ürünler Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

*Elçin Akçora, Ordu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinem Televizyon Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi elcin_akcora@windowslive.com

Cam, geçmişi M.Ö. 3000-2500'lere kadar uzanan Akdeniz çevresinde ortaya çıkıp gelişerek yaygınlaşan bir malzemedir. Tarih boyunca pek çok farklı yöntem geliştirilerek şekillendirilmiş, insanın günlük hayatının vazgeçilmez parçası olarak yerini korumuştur. İlk cam örnekleri "mücevheri" görünen yanlarıyla dikkat çekmektedir. Küçük boyutlu cam ürünleri olan bu örnekler taş ve toprak boncukların camsı boncuklara döndürülmüş olanlarıdır. Sonra bu camsı görünümündeki boncuklar, zamanla oluşan çeşitli cam teknikleriyle renklendirmelere uğramış ve biçimlendirmede kullanılan tekniğin verdiği olanaklarla çok ilginç süslemeler yapılmıştır.

Anadolu'nun bugün belki de son örnekleriyle karşı karşıya kaldığı nazar boncukçuluğu, pek çok değişik, ilgi çekici yönleriyle yeniden hayat bulmaktadır. Önceleri İzmir, Araphanı ve Kemeraltı'nda ocak kurup nazar boncuğu yapan ustalar, fırınların çıkardığı dumanın, çevre sakinlerini rahatsız etmesi ve yangın tehlikesi yaratması üzerine bu bölgeden 1930'larda büyük miktarlarda tükettikleri çam odununun bol olduğu Görece'ye yerleşmişlerdir.

NAZARIN TANIMI VE TARİHÇESİ

Türkçe sözlükte nazar; "Bir konu hakkında düşünme, görüş" anlamında kullanılmaktadır. Arapça 'da bu sözcük ilk olarak; "Bakış, bakma, göz atma" anlamında kullanılmış ayrıca "Belli kimselerde bulunduğu inanan insanlara, özellikle çocuklara, evcil hayvanlara, eve, mala, mülke, hatta cansız nesnelere de zarar veren bakıştaki çarpıcı ve öldürücü güç" olarak ele alınmıştır (Türkçe Sözlük, 1983: 873).

Günümüzde İslam ülkelerinin hemen hepsinde çeşitli isimler adı altında nazar inancı çok yaygındır. İnsanoğlu çok eski dönemlerden itibaren yaşantılarında karşılaştıkları sorunların sebeplerini açıklamaya çalışmaktadır. Bu sorunların sebeplerini açıklamada yetersiz kaldıklarını düşündüklerinde ise doğüstü güçlerin varlığına inanmışlardır. Bu açıklamanın çeşitli toplumlar arasında en yaygın olarak görülen türü ise nazardır. Nazar inancının kökeni, Neolitik çağlara kadar uzanmaktadır. Girit'te, Aşağı Mısır'da, Malta'da, Kuzey Fransa'da ve Britanya'da Bronz çağına ait, balta şeklinde yapılmış nazarlıklar bulunmuştur. Araştırmalar sonucunda, eski dönemlerden

itibaren batıda ve doğuda büyüünün ve nazarin kötü etkilerine inanma ve bunlara karşı tedbirler alma bilgisinin köklü olduğu görölmektedir (Koşay, 1956:86 Aktaran: Baykal, 2009:14).

Günümüzde nazara inanan toplumlar kadar nazarı açıklamaya çalışan bilim adamları da çeşitli görüşlerde bulunmaktadır. Bilim adamları nazarı biyoenerji ile açıklamaya çalışmaktadır. Bu açıklamaya göre insanların gözlerinde morötesi ve kızılötesi ışınlar vardır ve bu ışınlar kızgınlık, hırs ve kıskançlık duygusuyla karşıdaki kişiye aktarılırsa o kişide ya da varlıkta tahribata neden olmaktadır. Çünkü bu enerji nedeniyle karşıdaki varlığın biyolojik dengesi bozulmaktadır. Bu nedenle bol ürün veren tarla yanmakta ya da ürün bozulmakta, doğal afet gelmekte, çok güzel bir eşya kırılmakta ve güzel insanların başına çeşitli hastalıklar gelmektedir (www.hurafeler.com, 2012).

TÜRK KÜLTÜRÜNDE NAZARDAN KORUNMA YÖNTEMLERİ

Anadolu'da kötü niyetli kişilerin kıskandıkları canlı ya da cansız her şeye nazar değineceğine inanıldığından, bu kötü güçten korunmak için yapılan çeşitli inanç pratikleri bulunmaktadır. Eve kaplumbağa kabuğu, ürünü bol olacak tarlanın nazara gelmesini önlemek için etrafında davar gezdirip sonra bunu keserek orada eti dağıtmak, tarla, bahçe etrafında tezek yakmak da sık rastlanılan pratiklerdendir. Nazar değmesinden endişe edilen canlı ya da cansız varlıklara nazar boncuğu asmak ise bütün Anadolu'da rastlanılan en yaygın uygulamadır(Baykal, 2009:25).

Nazardan korunmak için alınan önlemlerin başında nazarlıklar gelir. Zararlı dış etkileri uzaklaştırmak ve taşıyana iyilik getirmek için kullanılan nazarlıklar sadece biçimleri ile değil, yapıldıkları maddeler ve renkleri ile de nazardan korunma yöntemlerinde önemlidir.

Nazarlık yapımındaki maddeler özünde gizli kuvvet taşıyan nitelik barındırması gerekmektedir. Tabiattaki objelerin parlaklık, zenginlik, kuvvet gibi nitelikleri karşısında şaşırın ve korkan insan, felaketlerin ve mutluluğun bu objelerin içinde olduğunu sanarak bu objelerle barışık olmak istemiş ve onları kendi hizmetinde kullanmayı düşünmüştür (Üçer, 1997:165).

Nazardan korunmak için kullanılan yöntemler ana hatlarıyla; dini uygulamalar, yöresel uygulamalar, hayvan kalıntıları, bitkiler, madenler, su taş ve toprakla yapılan korunma yöntemleri olarak sayılır (Öztürk, 2005: 117).

Anadolu'da nazarlık olarak çok değişik nesnelere kullanılır. Bunların en yaygını ise mavi boncuktur.

Resim 1. Görece Köyü (Akçora,2012) Resim 2. Görece Köyü (Akçora, 2012)

NAZAR BONCUĞU VE YAPIM YÖNTEMLERİ

Nazar boncuğu genellikle nazara karşı korunma amacıyla kullanılan, ortasında göz şeklini stilize eden bir figür bulunan odun ateşinden elde edilen ısıyla ocaklarda eritilen ve camdan basit el aletleri yardımıyla imal edilmiş olan kültürel bir obje ve el sanatı ürünüdür.

Herhangi bir cam boncuğu tam olarak değerlendirebilmek için, onun genel biçimini, ortasındaki deliğinin yapılmasındaki teknik özelliğini, rengini, malzemesini ve biçimlendirilmesinde kullanılmış olan yöntemi tanımlayabilmek gereklidir. Bunlar arasında belirlenmesi en zor olanı ise boncuğun hangi yolla, ne şekilde biçimlendirilmiş olduğudur. Nazar boncuğu yapımında gerek biçimin zenginleştirilebilmesi ve gerekse ortaya çıkan çarpıcı güzellikteki ürün, genellikle o boncuğun yapılabilmesi için zorunlu olan bir uygulamanın doğal bir sonucudur (Küçükerman, 1987:25).

Boncuk yapımında ki ilk uygulamalara bakıldığında pişmiş topraktan yapılmış olan temel biçimin, bir camsı sırt ortamı içinde yuvarlanıp, sonra küçük destekler üzerinde pişirilip camlaştırıldığı görüşü oldukça yaygın durumdadır.

1.Ezme Yöntemi

Camı sıcakken ezerek biçimlendirmek, çok yaygın ve genel bir camcılık tekniğidir. Gerek kolay uygulanması, gerekse ezme yoluyla yapılan biçimlendirmenin kolaylıklarını taşıması nedeniyle, bu yöntemde, boncuğun kullanılabilmesi için gerekli olan “delik” pek çok değişik yollarla sağlanmıştır. Ezme yönteminde temel olarak iki ana yol kullanılır. Birincisi, bir sıcak cam parçasını kendi üzerinde katlayıp ezme diğeri ise iki ayrı sıcak cam parçasını üst üste koyup ezerek birleştirme yoludur.

Ezme yönteminde ki yolların en önemli özelliği cam tekniği açısından herhangi bir zorluğunun bulunmamasıdır. Oldukça kolay bir uygulama olmasına rağmen çok yaygın olarak kullanılmayan bir yöntemdir. Bu yöntemin en önemli özelliklerinden biri de camı ezme için kullanılan araç yardımıyla ortaya çıkan ilginç şekiller ve simgelerdir.

2.Sıcak Camı Ezerek Delme Yöntemi

Camcılık tarihinin hemen her döneminde boncukçuluk yapmak için sıcak camı ezerek delme yöntemi sınırlı bir şekilde kullanılmaktadır. Günümüzde de kullanılan bu yöntemle sıcak ve akıcı durumdaki cam, uygun bir konuma yerleştirilir ve sonra sivri bir araç yardımıyla henüz yumuşakken ezerek delik açılır. Camcılık tekniği açısından çok fazla zorluğu olmamasına karşın bu yöntem de ezme yöntemi gibi çok yaygınlaşmamış bir yöntemdir.

3.Cam Malzemesini Kalıp İçinde Eritip Biçimlendirme Yöntemi

Öğütölüp ya da küçük parçalara ayrılıp hazırlanmış olan camın ham malzemesini, istenilen renk ve biçimde, uygun bir malzemedan yapılmış olan kalıp içine doldurulup, yüksek ısıda eritip camlaştırmak da bir cam boncuk yapım yolu olarak kullanılmıştır. Böyle bir işlem sırasında, gerekli olan deliği elde etmek için değişik özellikteki malzemedan yapılmış ince çubuklar bu kalıbın içindeki belirli yerlere önceden yerleştirilmiştir. Yüksek ısılardaki camlaşma sırasında bu parçalar ya yanıp yok olur, ya da soğuduktan sonra değişik yollarla çıkartılırlar (Küçükerman, 1987:30).

4.Döküm Yöntemi

Döküm yöntemi, zaman içerisinde çok fazla gelişmiş ve yalnızca boncuk yapımı için önemli bir yöntem olmakla kalmamıştır. Cam yapımı için de kullanılan bu yöntem eritilmiş camın, uygun bir kalıp içine dökülerek biçimlendirilmesi ile yapılmaktadır. Belirli bir el ustalığı gerektirmesi ve daha da önemlisi camın kendi yumuşak biçimini almasına yardım ettiği için özel bir önem taşır. Camın kendi yumuşak biçimini almasına yardım etmesi ve boncuk ustasının el yeteneği ile yoğrulması bakımından önemli bir yöntemdir

5. Sıcak Camı Şişirip Çekerek Boru Yapma Yöntemi

Sıcak ve akıcı durumdaki camı üfleyip içi boş bir küre yaptıktan sonra, bir ucundan tutup çekilince küre uzamaya başlar. Çekmenin hızına bağlı olarak ince ya da kalın bir boru biçimi alarak soğur ve katılaştır. Soğutulduktan sonra istenilen boyda kesilir. Elde edilen şey, ortası delik bir boncuktur. Bu yöntemde, kullanılan cam küre tek renkteki camdan hazırlanmışsa, sonuçtaki boncuk da o renk olur. Ama eğer çok değişik yollarla ve çok değişik renklerden oluşan bir küre hazırlanıp bundan boru çekilirse, elde edilen boncuklar da renk ve biçim açısından çok etkili sonuçlar verir. Ancak çekme yöntemi çok eski bir yol değildir. Günümüzde de boncuk yapımında aynen kullanılmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2010:48).

6. Sıcak ve Akıcı Camı Bir "İç Kalıp" Üzerine Sarma Yöntemi

Cam tarihinin her döneminde en çok kullanılan ve günümüzde Görece'de Rasim Usta atölyesinde de uygulanan yöntem olma özelliğini taşıyan sarma yöntemi, bir özel çubuk yardımı ile sıcak ve akıcı durumdaki camı potadan alır ve çubuğun çevresine sarma işlemini gerçekleştirir. Diğer yöntemlere göre teknik açıdan zorlukları olmasına rağmen en yaygın olarak kullanılan yöntemdir.

Zorluklarına karşın yaygın olan bu yöntemin ilgi çekici özellikleri bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, bütün teknik veriler düzgün olarak sağlandığında, en hızlı üretime uygun olmasıdır. İkincisi ise, tek işlemde kesin sonuç elde edilmesidir. Boncuğun bitmiş bir ürün durumuna gelmesi için camcılık dışında herhangi bir işlem ya da teknik gerekmez. Bütün iş camcının bilgisine ve ustalığına bağlı olarak bir anda

bitirilir ve ortaya kesin sonuç çıkar. Bu yöntemde iki genel uygulama yolu vardır. Birinci yol, sıcak camı çubuğun çevresine sarıp yeniden ısıtarak istenilen biçim verilir. Bu biçimlendirme işlemini birçok kez yenileyerek, renkler, dokular ve biçimler zenginleştirilebilir. İkinci yol ise sıcak camı, herhangi bir çubuğun ya da kalıbın çevresine sarıp öylece solutarak biçimlendirmektir. Bu uygulama ise boncuk dışına doğru bir eğilimdir (Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2010:50).

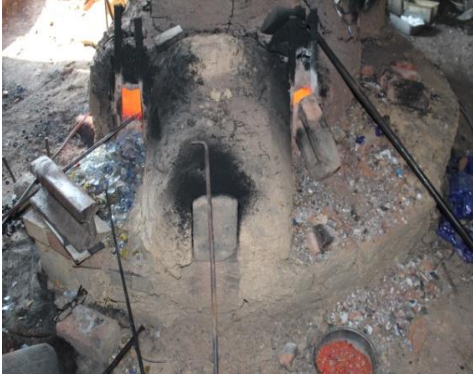
Anadolu'daki geleneksel nazar boncuk yapımı, teknik açıdan “Bir iç kalıp üzerine sarma”dır. Ama yalnızca bu uygulama kullanılmamakta diğer yöntemlerde nazar boncuğu yapımında yan yollar olarak kalmaktadır.

GÖRECE KÖYÜ'NDE RASİM USTA VE BONCUK ATÖLYESİ

İzmir'in Menderes ilçesine bağlı Görece köyünde iki boncuk atölyesi bulunmaktadır. Eskiden boncuk ocakları sayısının çok fazla olduğu Görece'de günümüzde Rasim Usta ve atölyesinde çalışanlar bu sanatı yaşatmaya çabalamaktadır. Babasından öğrendiği mesleği çocuklarına da aktaran 1956 doğumlu ilkokul mezunu Rasim Usta 35 yıldır bu mesleği yapmaktadır. Kendisini tam anlamıyla boncuk sanatına adanmış Rasim Usta'nın en önemli özelliği boncuk sanatına gönül vererek yeni arayışlar ve tasarımlar ile bu el sanatını gelecek nesillere aktarmayı kendisine görev edinmiş olmasıdır. Rasim Usta'nın atölyesi geleneksel boncuk yapımının gerçekleştiği ve ocağın senede iki defa yenilediği bir atölyedir.

İki oğlu kendisine boncuk yapımında hafta sonu yardım etmektedir. Rasim Ustanın çocukları boncuk sanatının maddi açıdan yetersizliğinden dolayı kendilerine bu sanatı meslek edinmemişlerdir. Fakat baba mesleği olan boncuk sanatını hafta sonları severek yapmakta ve boncuk ocağının hiçbir zaman sönmeyeceği mesajını da vermektedirler. Sabah ilk işi fırını yakmak olan Rasim Usta atölyesinde boncuk ustası Mehmet Berdal ile uyumlu bir şekilde çalışarak yeni tasarımlar üretmektedir. Cam bitimine kadar çalışan ustalar çok küçük boncuk üretiminde fırına yeni malzemeler atmazlarken büyük boyutlu boncuk yapımında malzemeyi tekrar tekrar yenilemek zorunda kalmaktadırlar.

1956 yılında Görece'de dünyaya gelen Rasim ustanın atölyesi evinin bahçesinde bulunmaktadır. Atölyenin ilkel dış görünümüne karşı, geleneksel cam fırınının yapısındaki ve kullanımındaki olağanüstü yaratıcı düşünce onu en verimli ısı üretim ve nakil aracı haline getirmiştir. Fırının yapısında kullanılan çığ ateş toprağı, bu yaratıcı düşüncenin birinci avantajını oluşturmaktadır. Kaba halde şekillendirildiğinde, bu malzemenin yalıtım özellikleri birçok modern yüksek sıcaklık yalıtım malzemelerinkine kıyaslanabilir düzeydedir. Bu malzemenin yüksek yalıtım özelliği nedeniyle, çok az bir enerji ile kısa sürede, fırının iç yüzeyinde "Kızıl sıcaklıkta ince bir tabaka" elde edilmektedir (Küçükerman, 1987:53).

Resim 3. Görece'de Boncuk Fırını
(Akçora, 2012)

Resim 4. Görece'de Boncuk Fırını
(Akçora, 2012)

Boncuk yapımının gerçekleştiği fırınlar çam odunu ile yanmaktadır. Sınırlı araç-gereçlerle ve çam odunu yardımıyla bir, bir buçuk saat içinde fırına atılan malzemeler 700 ile 900 derece arasındaki sıcaklıkla camlaştırılacak ısıya dönüşmektedir. 1930'lu yıllarda Görece'ye gelen nazar boncuğu Görece'nin etrafında çam ormanlarının olması ile daha fazla yaygınlaşmıştır. Rasim Ustaya göre her gün yeniden yakılıp çok yüksek ısıya çıkarılan bu fırının akşam söndürülmesi ve soğutulması ayrı bir özen istemektedir. Bu yüzden talep geldikçe ocak yakılmaktadır. Ertesi sabah ise Rasim usta bir gün önce yapılan camları, fırının soğutma bölümünden alır ve boncuklar eşi tarafından dizilerek bahçeye asılır.

RASİM USTASININ ÇALIŞMA DÜZENİ VE ALETLERİ

Rasim Usta'nın atölyesinde ve diğer atölyelerde çalışan ustaların çalışma düzenleri hiç değişmez. Sabah erkenden kalkıp fırını yakan ve çalışmaya başlayan ustalar öncelikle çelikten yapılmış olan özel çubuğunun ucunu yanan fırına daldırıp biçimlendireceği kadar camı, onun ucuna sarmaktadır. Çubuğa sarılan sıcak cam iki paralel destek üzerinde ileri geri döndürülmekte ve üstüne de uygun bir madeni dış kalıp sıvaması yapılarak biçimlendirme işlemi gerçekleştirilmektedir.

Rasim Usta boncukçulukta tümüyle tersine bir yolla, sıcak camı bir anlamda “iç kalıp” diyebileceğimiz çelik şiş üzerine dıştan sararak biçimlendirmektedir. Bu teknikte yapılan cam biçiminin simetri eksenini olarak, ortasında bir delik bulunması zorunludur. Bu tekniğin bütün özelliği de bu deliği yapan çelik şiş üzerinde yoğunlaşmaktadır. Rasim Usta atölyesinde “Dış kalıp” diye isimlendirebileceğimiz araçları kullanarak çok değişik biçimler yapabilmektedir. Atölyesinde bulundurduğu yalın araçlar ile nazar boncuğu üretimin gerektirdiği bütün işleri yapabilmektedir. Çok sıcak ve akıcı durumdaki camı elle tutup biçimlendirmek mümkün değildir. O yüzden hep uzaktan tutma diyebileceğimiz aletler kullanılmaktadır. Sadece ucu sivri bir çelik iş boncuk yapımında birçok işi görebilmektedir. Sıcak camın üzerine sarıldığı çubuğa yapışmasını önlemek için, diğer eldeki çubukla sık sık vurularak, şişin konikliği nedeniyle boncuğun uç tarafa doğru hareketi sağlanmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2010:63-64)

Resim 5. Görece'de Boncuk Yapımı
(Akçora, 2012)

Resim 6. Görece'de Rasim Usta
(Akçora, 2012)

Resim 7. Kullanılan Aletler (Akçora, 2012)

BONCUK YAPIMINDA KULLANILAN RENKLER

Günümüzde cam elde etmede genellikle silis, soda ve kalkerin karışımı kullanılırken Kristal camda ise silis, potas-soda ve Kurşun Oksit karışımı kullanılmaktadır. Bu karışımlar sonucu elde edilen cam ise genellikle renksiz ve saydamdır. Bu renksiz cam değişik katkılarla çok değişik renklere dönüştürülebilmektedir. Bakır ile mavi yeşil, Demir ile sarı, Kobalt ile açık mavi, Kalay ve Gümüş ile de pembe, mor gibi renkler elde edilmektedir. Genellikle en çok kullanılan renk mavidir. Beyaz ve sarı renkleri az kullanılmaktadır. Yeşil renk ise yok denecek kadar azdır. Renklerin kullanımındaki ölçüt ise cam teknolojisinin ısıya dayanan teknik verileri, malzemenin kolay ve ucuz olarak bulunup bulunmaması ile ilgilidir.

Mavi, camın elde edilmesinde, kendi kendine oluşan açık bir yeşilden sonra, "karlı" olarak ulaşılabilen renklerin en kolayıdır. Bu kolaylık şu nedene dayanır. Kobalt oksit, cama mavi rengi vermektedir. Kobalt doğal olarak çok değişik yapılarda bulunmaktadır. Mavi rengi veren ikinci madde de bakır oksittir. Kobalt, fiyat olarak bakırdan çok pahalıdır. Ama kobaltın yaklaşık olarak 10 katı bakır, benzer maviyi ve gereken koyuluğu vermektedir. Nazar boncuğu ustaları, bakırı ısıtıp suya atmaktadırlar böylece bakır oksitlenir bakır oksit küçük pullar biçiminde suyun içine birikir. Bakır

oksit hazır olarak bulunamadığı zaman bu kullanılabilir en kolay yoldur. Bu yolla elde edilen bakır oksit görünüş bakımından ise siyah renklidir (Küçükerman, 1987:81).

Çok fazla kullanılmayan sarı rengi elde etmek için iki temel koşul bulunmaktadır. Bunlardan ilki “Katki”, ikincisi ise “Isıl İşlemler”dir. Sülfür ve Selenyum sarı rengi elde etmede kullanılmaktadır. Isıl İşlemlerin varlığı nazar boncukçuluğu üretiminde sarı rengi kullanmada ki en büyük engellerden birini teşkil etmektedir. Fırının ısı ve kalacağı süreye ilişkin olarak ortaya çıkan renk de değişiklikler olmaktadır. Biçimlendirme sırasında soğuyan camın değişik işlemler için pek çok kez ısıtılması çok parlak ve sarı renklerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır.

SONUÇ

Nazar boncuğu sanatı binlerce yıldan bu yana, temelde çok az değişiklik geçirmiş bulunan ilginç bir teknolojiye dayalıdır. Yeteneğin ve yaratıcılığın yoğun olduğu bu sanat İzmir ‘de Boncuk Köyü olarak bilinen Görece’de çok az sayıdaki usta ve iki atölye ile yaşatılmaya çalışılmaktadır. 1930’lu yıllarda Araphanı ve Kemeraltı’ndan fırınlarının çıkardığı dumanın çevre sakinlerini rahatsız etmesi ve yangın tehlikesi oluşturması sebebiyle ayrılıp Görece’ye gelen boncuk ustaları babadan-oğula aktarım anlayışı ile çıraktan yetişmiş ve boncuk sanatına gönül vermişlerdir. Teknolojinin gelişimi ile birlikte nazar boncuğu üretiminde fabrikasyon üretime geçilmiştir. Ancak Görece’de geleneksel yöntemlere dayalı olarak yapılan nazar boncuğu üretimi boncuk ustası Rasim Altmışkara tarafından yeni ürünler ortaya çıkartılarak ve korunarak yaşatılmaya çalışılmaktadır.

KAYNAKÇA

ASLAN, G. (2007). Cam Sanatının Eğitim Kurumlarındaki Yeri, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

BAYKAL F. (2009). Dokumalarda ve Takılarda Görülen Nazar Motifleri, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

KÜÇÜKERMEN, Ö. (1987). 3000 yıllık Akdeniz Camcılığının Anadolu'daki Son İzleri Göz Boncuğu, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, İstanbul.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI (2010). Nazar Boncuğu Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü Yayınları.

KOŞAY HAMİT Z.(1956). Etnografya Müzesindeki Nazarlık, Muska ve Hamayillar, Sayı 1, Maarif Basım evi, Ankara.

ÖZTÜRK, E.(2005). Türk Kültüründe Nazar ve Antalya İlinin Akseki, Alanya, Manavgat İlçelerinde Bulunan Nazarlıklar, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.

TÜRKÇE SÖZLÜK (1983). Türk Dil Kurumu, Ankara.

ÜÇER, M.(1981). Anadolu Folklorunda Fadime Ana, Kültür Bakanlığı, IV. Türk Folkloru Araştırmaları, Ankara.

YALERİ, H. & ÇİZER, S. &YAROL, Y. & KAHRAMAN, D. (2006). Nazar İnancı ve Geleneksel Katır Boncukları, Sanat Dergisi, Mart –Nisan.

http://turkoloji.cu.edu.tr/.../zekiye_cagimlar_adana_nazar 05.11.2

[http://www.batilitikatlar.com./](http://www.batilitikatlar.com/) 06.11.2012

[http:// www.hurafeler.com./](http://www.hurafeler.com/) 06.11.2012